

Internetconsultatie betreffende de voorgestelde wijziging van het Besluit Houders van dieren, het Besluit diergeneeskundigen en enkele andere besluiten vanwege het aanwijzen van gedragsbehoeften van in de veehouderij gehouden pluimvee, kalveren, runderen en varkens en daarmee samenhangende houdvoorschriften en het uitfaseren van lichamelijke ingrepen in de veehouderij (Besluit dierwaardige veehouderij).

1. Partijen.

Onderhavige reactie wordt ingediend namens de VanDrie Group BV.

2. Inspraak bij totstandkoming.

De VanDrie Group onderschrijft het streven naar een dierwaardigere veehouderij. In het sectorplan Veal Forward komt dit tot uiting in alle voorgenen maatregelen onder de pijlers 'goede zorg voor het kalf' en 'dierwaardige kalverhouderij'. Veehouderij is een onderdeel van verschillende voedselproductieketens en zo is de kalverhouderij een belangrijke schakel in de zuivelproductieketen. In Nederland zijn naast veehouderijen vele aanpalende ondernemingen actief in deze ketens. De gevolgen van voorgestelde wijziging Besluit Houders van Dieren treffen dus niet alleen de veehouderij, maar heeft ook een enorme impact op andere bedrijven/schakels die onderdeel zijn van de voedselproductieketens. De VanDrie Group is zo'n duurzame, efficiënte en innovatieve voedselproductieketen die hoogwaardige producten produceert. Daarbij staat circulariteit – het (her) gebruiken van bij- en restproducten centraal. Onderdeel van de VanDrie keten is de vleeskalverhouderij. De Nederlandse veehouderij inclusief de vleeskalverhouderij is wereldwijd toonaangevend, ook op het gebied van dierenwelzijn.

In het traject leidende tot onderhavig concept zijn naast veehouderijsectoren andere schakels van de voedselproductieketen slechts zeer beperkt betrokken. Dat maakt ook dat de eventuele gevolgen voor deze bedrijven en de gevolgen voor de keten van voedselproductie niet in kaart zijn gebracht. Voedselproductieketens spelen een grote rol in voedselzekerheid, borging van duurzaamheid en betaalbaarheid van dierlijke eiwitten. De gevolgen voor de voedselproductie keten als geheel is geen onderwerp geweest waar rekening mee is gehouden in onderhavig concept. Dat heeft ook te gelden voor de voedselprijzen en mitsdien de concurrentiepositie voor Nederland. Een klein aantal NGO's is actief betrokken geweest bij de totstandkoming van onderhavig concept. Een dergelijke vertegenwoordiging is niet breed genoeg om alle belangen van alle betrokken partijen en burgers, zoals bedrijven anders dan veehouderijen en 'de consument' - te kunnen dienen.

Juridisch gezien betekent dat dat de besluitvorming niet zorgvuldig is geweest.

Wij verzoeken dan ook dat het concept teruggaat naar de tekentafel, en dat ook experts uit het aanpalende bedrijfsleven alsnog kunnen deelnemen aan het overleg met het ministerie teneinde te komen tot een concept AMvB's waarin ook de belangen van de hele keten en de consument meegenomen worden.

3. Koppen op Europees recht.

De titel Dierwaardige Veehouderij doet vermoeden dat een en ander thans niet dierwaardig is. Dat is natuurlijk niet zo, zodat de titel aanpassing behoeft.

Voorts wordt verwezen naar het Hoofdlijnenakkoord van de (inmiddels gevallen) coalitie. In dat Hoofdlijnenakkoord staat ook dat de nationale koppen op Europese wetgeving dienen te verdwijnen. Daar is in het huidige concept niets van terug te vinden, sterker nog, elke maatregel is een kop op Europese wetgeving. Dit betekent dat de positie van Nederland als efficiënte voedselproducent ernstig verzwakt wordt zodra deze maatregelen worden ingevoerd. De impact daarvan is voor de hele veehouderijsector en bijbehorende ketens enorm. Dat zien wij niet terug in het concept. Daar hoort ook bij dat zolang er in Nederland strengere eisen worden gesteld aan de veehouderij dan in andere Europese lidstaten dat er sprake zal zijn van concurrentievervalsing. Pas op moment dat vanuit de markt de meerprijs wordt betaald, ook door de afnemers in andere Europese lidstaten, pas dan is het bedrijfseconomisch verantwoord om de maatregelen in te voeren. Een belangrijke randvoorwaarde is wel dat vanaf het moment dat een maatregel wordt ingevoerd ook een importverbod van producten die onder andere omstandigheden zijn geproduceerd van kracht zal moeten gaan. Anders is er geen gelijkheid tussen de bedrijven, en mitsdien zal er sprake zijn van concurrentievervalsing.

Te verwachten is dat er politiek en juridisch gezien een probleem zal zijn als de nationale koppen blijven bestaan, nu dat in strijd is met het Hoofdlijnenakkoord, dat nu op een onjuiste manier wordt ingezet om de maatregelen mee te verantwoorden.

4. Relatie AMvB en Convenant Dierwaardige Veehouderij

Onlangs is het Convenant Dierwaardige Veehouderij door een groot aantal partijen ondertekend, waaronder het ministerie van LNV. De VanDrie Group benadrukt dat de AMvB en het Convenant een samenhangend pakket vormen, waarbij in de AMvB de basis wordt gelegd voor regels voor dierwaardige veehouderij richting 2040 die voor iedereen van toepassing zijn, en in het Convenant verdergaande stappen worden gezet. Voor elke veehouderijsector waar in het gewijzigde besluit maatregelen worden opgenomen, zal het convenant en bijbehorende faciliteiten (waaronder onderzoek financiering en de autoriteit) van toepassing moeten zijn. In geval van de vleeskalversector betekent dit dat, ondanks dat SBK op een addendum bij het convenant heeft getekend, de randvoorwaarden zoals afgesproken in het convenant wél van toepassing zijn. Wetgeving moet zo veel mogelijk aansluiten bij de Europese voorschriften en er moet met name ingezet worden op verdergaande stappen via het Convenant. Veehouders kunnen en zullen sneller stappen zetten onder de juiste randvoorwaarden, waaronder (gecreëerde) marktvraag. Wettelijke eisen die verdergaan dan in andere EU-landen zorgen voor een nadelige concurrentiepositie voor de Nederlandse veehouders, die de door hen te maken kosten en inkomensderving niet of maar gedeeltelijk kunnen terugverdienen uit de markt.

5. Regeldruk

De toegevoegde waarde voor het dierenwelzijn valt in het niet bij de forse toename van regeldruk voor de veehouder. De verhouding is zoek.

De oppervlakte-eisen en de eisen voor het zelfverzorgingsgedrag gaan ook te ver voor een stal op een slachterij. Dat is per definitie een kort verblijf, waaraan je niet dezelfde eisen hoeft te stellen als een stal bij de veehouder. Dergelijke eisen kunnen niet over de hele keten van veehouder tot en met slachterij dezelfde zijn.

Waar voorts kennelijk geen rekening mee gehouden is, is dat alle voorgestelde maatregelen leiden tot een verhoogde CO₂-uitstoot per kilogram product. Bij het beoordelen van de

maatregelen zal er een integrale afweging gemaakt moeten worden, waarbij zeker de effecten op het milieu en klimaat meegenomen dienen te worden.

Tenslotte zijn er bij de ene diersoort maatregelen voorgeschreven (bijvoorbeeld maternale zorg, geen verbod op castratie) die we dan bij een andere diersoort niet terugzien. Niet helder is op basis waarvan onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende diersoorten en enkele algemene gedragsbehoeften, zoals maternale zorg.

Kortom: maatwerk per onderdeel van de keten ontbreekt, en dat maakt dat de besluitvorming niet zorgvuldig is geweest en niet voldoende is toegespitst op de rest van de voedselproductieketen en op andere belangrijke thema's zoals duurzaamheid.

6. Autoriteit

De VanDrie Group vindt het positief dat er een Autoriteit dierwaardige veehouderij wordt opgericht die partijen monitort, waarbij gekeken gaat worden of er stappen gezet kunnen worden en welke knelpunten er spelen. Bij de partijen die gemonitord worden, missen wij een aantal relevante schakels van de totale voedselproductieketens zoals voer bedrijven. Wij gaan ervan uit dat deze autoriteit zowel de AMvB als de afspraken uit het Convenant Dierwaardige Veehouderij monitort inclusief de impact op de totale voedselproductieketens, én dat de vleeskalversector - die op dit moment op het addendum heeft meegetekend met het convenant - daar als volwaardige partij wordt beschouwd. De VanDrie Group ziet de bestaande Stichting Autoriteit Diergeneesmiddelen (SDa) als voorbeeld voor de nog op te richten autoriteit.

7. Gidsen voor goede praktijken.

Op diverse plekken in de AMvB wordt verwezen naar een Gids voor Goede Praktijken, die door sectororganisaties kunnen worden opgesteld en ingediend na overleg met een dierenwelzijnsorganisatie en dierenwelzijnsdeskundige. Voor ons is onduidelijk wat de juridische waarde van Gidsen voor goede praktijken is. Worden in deze instrumenten normen beschreven waarop beboet kan worden of is het een inspanningsverplichting? Volgens de toelichting is het opvolgen van de Gids voor Goede Praktijken niet verplicht. Er staat echter wel vermeld: *'maakt bij de bedrijfsvoering gebruik van een Gids voor Goede Praktijken'*. Voorkomen moet worden dat dit gelezen zou kunnen worden als dat de houder wel degelijk verplicht is om te handelen volgens de Gids voor Goede Praktijken. Als bedoeld is dat de houder enkel bekend moet zijn met een Gids voor Goede Praktijken, of met de inhoud daarvan, of de daarmee te bereiken doelen ook op een andere manier mag bereiken, dan moeten die artikelen anders worden geformuleerd.

Ook de rol van een dierenwelzijnsorganisatie bij het opstellen van deze gidsen is niet helder. Een dergelijke organisatie heeft geen kennis an sich en slechts een beperkt Nederlands ideologisch belang voor ogen. Wij zien niet de toegevoegde waarde van een verplichte betrokkenheid van dergelijke organisaties bij het opstellen van deze gidsen. Experts met relevante kennis zijn uiteraard van toegevoegde waarde zijn.

8. Evaluatie.

De voorgestelde maatregelen hebben een dusdanige impact dat de periode van 5 jaar voor een evaluatie te lang is. Bij strikte handhaving en invulling van de voornemens zullen veehouderijsectoren en de overige bedrijven in de voedselproductieketens onherstelbare schade oplopen, hetgeen vervolgens slechts eenmaal per 5 jaar in de evaluatie naar voren komt

als voldongen feit. Er is geen mogelijkheid op bijsturing terwijl dat zeker in het begin hard nodig zal zijn.

Het grote gevolg is dat bedrijven over de kop gaan en dat bedrijven naar het buitenland vertrekken. Dat laatste zien we nu al gebeuren. Het resultaat is dan dat het dierenwelzijn uiteindelijk niet is gediend of slechts voor de kleine groep achterblijvers in Nederland omdat bedrijven naar het buitenland gaan, en dat Nederland meer dierlijke eiwitten gaat importeren. Bovendien zal het leiden tot het opstarten van proefprocessen dan wel het tegen elke opgelegde boete maken van bezwaar en beroep, om op die manier de praktische regelgeving bij bepaalde onderwerpen aan een rechter voor te leggen. Een kortere evaluatietermijn kan dat voorkomen.

9. Financiering en relatie convenant.

Uit de Economische impactanalyse van Wageningen Social & Economic Research (WSER) en Connecting Agri & Food (CAF) wordt geconcludeerd dat het totale investeringsbedrag dat gemoeid is met de regels in de AMvB in de orde van grootte ligt tussen de € 5,9 en 8,4 miljard. De omvang van dat bedrag is mede afhankelijk van de vraag of de aanpassingen met of zonder uitbreiding in de gebouwen kunnen worden gerealiseerd. De jaarlijkse kosten bedragen volgens WSER/CAF tussen de € 1,2 en 2,1 miljard. In scenario's met 20% tot 30% minder dieren dalen deze lasten in absolute zin weliswaar, maar dat gaat ten koste van productievolume en economische veerkracht. De forse krimp in het aantal dieren en zal naast een directe economische impact op de veehouderijen ook een zeer grote impact hebben op de andere schakels van de voedselproductieketens. Dit betekent dat de prijs per kilogram product afkomstig uit de Nederlandse veehouderij nog veel meer stijgt dan is aangegeven in de economische impactanalyse. De economische impact dient berekend te worden voor de totale voedselproductie ketens. De zeer forse bedragen die nu worden genoemd zijn een onderschatting. De reële bedragen (die nu dus nog niet bekend zijn) dienen door de markt óf via subsidies door de overheid betaald moeten worden

Echter er zijn geen financiële gevolgen van de in te voeren c.q. te wijzigen AMvB's voor de rijksoverheid voorzien en wordt er verwezen naar het convenant. Dit is juridisch niet houdbaar. Immers, als je nu als overheid al vaststelt dat de financiële impact over de hele keten enorm is zonder dat je daar voorzieningen voor treft dan schiet de motivering, zorgvuldigheid en evenredigheid van deze besluitvorming dermate tekort dat de maatregelen met succes juridisch aangevochten kunnen worden. Het ministerie kondigt wel aan daarmee aan de slag te gaan en zich in te spannen, maar dat is niet voldoende. Het financiële traject met waarborgen voor de hele keten zal eerst doorlopen moeten zijn voordat de maatregelen van kracht worden. Want als een bedrijf niet de middelen heeft om de maatregelen uit te voeren dan dient daar een regeling voor te zijn.

De Economische impactanalyse laat zien dat vooral de regels die meer ruimte per vleeskalf vereisen, tot de grootste kostenverhogingen leiden. Veehouders zullen hun stalbezetting moeten verlagen of fors moeten investeren in uitbreiding. In beide gevallen betekent het aanzienlijke extra kosten, zowel incidenteel als structureel. In de praktijk is dit echter in veel gevallen onmogelijk vanwege benodigde vergunningen. Er zijn heel snel stappen noodzakelijk op het gebied van vergunningverlening om dit mogelijk te maken.

Zonder realistische invoeringstermijnen en adequate ondersteuning leiden zulke verplichtingen tot het dalen van het inkomen van veehouders en hogere kosten in de andere schakels van de keten (bijvoorbeeld voerbedrijven en slachterijen) en zullen uiteindelijk leiden tot forse kostprijen

stijgingen van dierlijke producten voor de consument. Dit heeft gevolgen voor de betaalbaarheid van deze producten als onderdeel van een evenwichtige voedselpakket.